

idegeníthető el és az ugyancsak zsidókézből lévő személyjogú gyógyszerárak nem ruházhatók át.

A rendelet szempontjából azt, hogy ki tekintendő zsidónak az 1941 évi XV. tc. (a fajvédelmi törvény) 9. és 16. §-a szabja meg. Mentessülnek a rendelet paragrafusai alól azok, akik az előző világháborúban arany, vagy legalább kétízben elsőosztályú ezüst vitézségi érmet (vagy mint főtisztek a kardokkal ékesített harmadosztályú vaskorona rendet, illetve ennél magasabb kitüntetést) szereztek, továbbá a legalább 75 százalékos hadirokkantak.

Mentessülnek továbbá azok is, akik az 1918—19 évi forradalmak idején az ezek ellen irányuló nemzeti mozgalmakban résztvettek, ha ezzel életüket kockáztatták vagy szabadságukat veszítették (a mentesség ezek feleségére, gyermekeire is kiterjed, ha pedig életüket veszítették, akkor az özvegyre is), továbbá akik a visszacsatolt területen az elszakítás ideje alatt a magyarsághoz hű magatartás miatt szabadságukat vagy testi épségüket kockáztatták, hosszabb tartalmú szabadságvesztést vagy testi bántalmazást szenvedtek (a mentesség ezek feleségére és gyermekeire, ha pedig magatartásuk következtében életüket veszítették, az özvegyre is kiterjed, feltéve, hogy ezek a magyarsághoz való hűség tekintetében kifogás alá nem esnek).

A rendelet teljes szövege a következő:

A M. KIR. MINISZTERIUM

1370/1944. M. E. SZÁMÚ RENDELETE a zsidók gyógyszerári jogosítványainak rendezése tárgyában.

A m. kir. minisztérium a honvédelemről szóló 1939: II. t.-c. 141. §-ának (2) bekezdésében, valamint 212. §-ban foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendeli:

Általános rendelkezések.

1. §.

(1) Személyjogú gyógyszerár engedélyese vagy haszonélvezője zsidó nem lehet.

(2) Reálgyógyszertári jogot zsidó sem élők közötti jogüggyel, sem végintézkedés alapján vagy törvényes örökösödés jogcímén nem szerezhet.

Adatszolgáltatási kötelezettség.

2. §.

(1) Az a zsidó, aki reálgyógyszertári jog tulajdonosa vagy személyjogú gyógyszerár engedélyese, illetőleg haszonélvezője, köteles a jelen rendelet hatálybalépésétől számított három nap alatt a (2) bekezdésben felsorolt adatokat a belügyminiszterhez (XIII. gyógyszerészeti és fűrdőügyi osztály) bejelenteni.

(2) A bejelentésnek az alábbi adatokat kell tartalmaznia: a tulajdonos vagy az engedélyes, illetőleg a haszonélvező nevét, foglalkozását és lakóhelyét az utca és házszám megjelölésével,

a gyógyszerár helyét, elnevezését és jellegét (reál- vagy személyjogú),

a gyógyszerárhoz tartozó fiókgyógyszertár helyét.

(3) Amennyiben a bejelentésre kötelezett személy külföldön vagy ismerten helyen tartózkodik, a bejelentést a rendelkezésre álló adatoknak megfelelően a gyógyszerár vezetője köteles megtenni.

A személyjogú gyógyszerári jogosítványok rendezése.

3. §.

(1) A belügyminiszter az 1944. évi május hó 5. napjáig országos pályázatot hirdet azokra a személyjogú gyógyszerárakra, amelyeknek engedélyese, illetőleg haszonélvezője zsidó.

(2) A pályázati határidő lejártá után a belügyminiszter — a zsidó gyógyszerári jogosítványának, illetőleg a zsidó megillető haszonélvezeti jognak egyidejű megvonásával, — haladéktalanul határoz az (1) bekezdés alá eső gyógyszerári jogosítvány újraengedélyezése felől.

(3) Az 1944. évi június hó 30. napján a zsidók személyjogú gyógyszerári jogosítványai, úgy szintén a zsidók javára

fennálló gyógyszerári haszonélvezeti jogok a (2) bekezdésben említett intézkedés nélkül is megszűnnek. Az ennek folytán megszűnt jogosítvány újraengedélyezéséig a törvényhatóság első tisztviselője a gyógyszerár vezetésével hatósági vezetőt bíz meg.

4. §.

(1) A 3. §. alapján megvont, illetőleg megszűnt gyógyszerári jognak újra engedélyezése esetében az új engedélyes köteles a gyógyszerár anyagkészletét a napi kereskedelmi áron, berendezését és felszerelését pedig az Országos Közegészségügyi Tanács megfelelő szaktanácsa által a tényleges viszonyok figyelembevételével megállapított becsértéken átvenni. A berendezésért és a felszerelésért járó ellenértéknek megfizetésére a határidőt, továbbá a fizetés módozatait a belügyminiszter állapítja meg.

(2) A gyógyszerár berendezésének és felszerelésének az (1) bekezdésben említett felbecsülésével kapcsolatos eljárás költségei az új engedélyest terhelik.

A reáljogú gyógyszerárak vezetése.

5. §.

A zsidó tulajdonban lévő reáljogú gyógyszerár vezetését — abban az esetben, ha azt a zsidó tulajdonos vagy más zsidó gyógyszerész vezeti, — a belügyminiszter hatósági vezetőre bízta.

A hatósági vezető jogai és kötelességei.

6. §.

(1) A 3. § (3) bekezdése vagy az 5. § alapján megbízott hatósági vezető köteles a gyógyszerár fenntartása és továbbvitele végett szükséges intézkedéseket megtenni. Ehhez képest a hatósági vezető a gyógyszerár jövedelme terhére az omlított ügykörbe tartozó jogcselekményeket érvényesen végezhet.

(2) A hatósági vezető javadalmozását — a gyógyszerár jövedelmének terhére, — a helyi viszonyok és a gyógyszerészeti alkalmazottak szokásos javadalmozásának figyelembevételével a törvényhatóság első tisztviselője állapítja meg.

(3) A személyjogú gyógyszerár hatósági vezetője a törvényhatóság első tisztviselőjének, a reáljogú gyógyszerár hatósági vezetője pedig a gyógyszerár tulajdonosának illetőleg az egyébként rendelkezésre jogosult személynek köteles elszámolni; a személyjogú gyógyszerár tiszta jövedelme a hatósági vezető működésének ideje alatt a Gyógyszerészek Országos Jóléti Alapját illeti.

Elidegenítési (átruházási) tilalom. A gyógyszerár berendezésének és anyagkészletének védelme.

7. §.

(1) Zsidó reáljogú gyógyszerárát — további intézkedés — nem idegenítheti el.

(2) A személyjogú gyógyszerár átruházására vonatkozó, az 1876: XIV. t.-c. 131. §-ának második bekezdésében biztosított joggal zsidó engedélyes nem élhet.

(3) Mindaddig, amíg a gyógyszerári jogosítvány új engedélyesé, illetőleg a hatósági vezető a gyógyszerárát át nem veszi, a gyógyszerár zsidó tulajdonosa, illetőleg engedélyese (haszonélvezője) köteles a gyógyszerár továbbműködéséről gondoskodni; a tulajdonos, illetőleg az engedélyes (haszonélvező) köteles a gyógyszerár berendezését és felszerelését a jelen rendelet hatálybalépésekor fennállott állapotában fenntartani; az anyagkészletből való eidegenítés nem haladhatja meg a rendes forgalom kereteit.

A rendelet hatálya.

8. §.

Annak megállapításában, hogy a jelen rendelet szempontjából ki a nemzsidó és a ki a zsidó, az 1941: XV. t.-c. 9. és 16. §-ának rendelkezései irányadók azzal, hogy nemzsidó az olyan személy is, aki származására és vallására nézve az említett 9. § utolsó bekezdésében foglalt meghatározásnak megfelel, feltéve, hogy nem kötött, illetőleg mindaddig, amíg nem köt házasságot zsidóval vagy olyan nemzsidóval, akinek egy vagy két nagyszülője az izraelita hitfelekezet tagjaként született.

9. §.

A jelen rendelet rendelkezései nem terjednek ki arra a zsidóra, akit az 1914—1918. évi háborúban az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartásáért arany vagy legalább kétízben I. osztályú ezüst vitézségi érmmel vagy mint főtisztest a kardokkal ékesített III. osztályú vaskoronarenddel vagy annál magasabb, de ugyancsak a kardokkal ékesített kitüntetéssel vagy mint főrzisztet a kardokkal ékesített III. oszt. vaskoronarendnél magasabb, de ugyancsak a kardokkal

ékesített kitüntetéssel tüntettek ki, úgyszintén arra esem, aki legalább 75%-os hadirokkant, végül arra sem, aki az 1939:IV. tc. 2. §-a első bekezdésének 6. pontjában, a 7720/1939. M. E. sz. rendelet 66. §-ában, a 2.220/1941. M. E. sz. rendelet 3 §-ában vagy a 8.550/1941. M. E. sz. rendelet 2. §-ában meghatározott kivétel alá esik.

Büntető rendelkezések.

10. §

(1) Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és két hónapig, háború esetén hat hónapig terjedhető elzárással büntetendő, aki a jelen rendelet 2. §-ában és 7. §-ának (3) bekezdésében foglalt rendelkezésnek nem tesz eleget.

(2) A pénzbüntetésre az 1928: X. törvénycikk rendelkezései irányadók azzal az eltéréssel, hogy a pénzbüntetés legmagasabb összege az 1939:II. t.-c. 212. §-ának (1) bekezdésében meghatározott mértékig terjed; a pénzbüntetés átváltoztatására pedig az említett § (4) bekezdésében foglalt rendelkezést kell alkalmazni.

(3) Az (1) bekezdésben meghatározott kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, a rendőrség működési területén a m. kir. rendőrségnek a hatáskörébe tartozik. Harmadfokon a belügyminiszter bíráskodik.

Hatálybalépés.

11. §

A jelen rendelet a kihirdetésének napján lép hatályba. Budapest, 1944. évi április hó 12.-én.

Sztójay Döme s. k.
m. kir. miniszterelnök.

*

Fenti rendelet értelmében Budapesten 45 gyógyszer-tár joga kerül most megvónás alá. Ezek jegyzéke a következő:

„Városmajor“ II., Olasz-fasor 43., tul.: Csillag Pál.

„Angyal“ III., Lajos-utca 117., tul.: Bíró István.

„Aeskulap“ IV., Váci-utca 57., tul.: Sásdi Imre.

„Fehér Kereszt“ IV., Horthy István-körút 14., hélv.: Német Ármín örök.

„Museum“ IV., Kossuth Lajos-utca 20., tul.: Lederer Ervin.

„Fehér Sas“ V., Szent István-krt. 23., hélv.: özv. Kerpel Vilmosné,

„Lipótvárosi“ V., Gróf Tisza István-u. 4. tul.: Pártos László,

„Országház“ V., Juhász Andor-u. 16., tul.: Kocsis Imre,

„Pallas Athéne“ V., Pannonia-u. 20., tul.: Kende Ervin,

„Szt. Lajos“ V., Váci-út 70. hélv.: özv. Héder-vary Húgóné,

„Zita“ V., Pozsonyi-út 2/a., hélv.: özv. Marber-ger Gyuláné,

„Gr. Andrássy Gyula“ VI., Andrássy-út 99., tul.: Wittmann Elemér,

„Karitas“ VI., Király-u. 38. tul.: Ispán Jenő,

„Deák Ferenc“ VI., Deák-tér 6., tul.: Szűcs Pál,

„Fasor“ VI., Lövdé-tér 5., tul.: Hajdu József.

„Segítő Mária“ VI., Teréz-krt. 22., tul.: Fenyves Miksa,

„Szt. Bertalan“ VI., Andrássy-út 55., tul.: Ladányi Andor,

„Turulmadár“ VI., Szondy-u. 52., hélv.: özv. Károly Árminné,

„Vilmos császár“ VI., Vilmos császár-út 29., tul.: Székely Sándor,

„Vörösmarty Mihály“ VI., Szondy-u. 23., tul.: Bauer György,

„Apolló“ VII., Dohány-u. 88., tul.: Grünwald Gyula,

„Arany Szarvas“ VII., Rákóczi-út 32., tul.: Halász Béla (út.: özv. Schönwiesner Aladárné).

„Corvin“ VII., Erzsébet-krt. 6. hélv.: özv. Fenyves Zoltánné,

„Diana“ VII., Károly-krt. 5., tul.: Erényi László,

„Garay“ VII., Garay-tér 19., tul.: Húvös László.

„Glória“ VII., Wesselényi-utca 60., tul.: Heller László,

„Hunnia“ VII., Erzsébet-krt. 56., tul.: Kalán Gyula,

„Klauzál“ VII., Klauzál-tér 13, tul.: Bontha Jenő (a tulajdonos kivételezése folyamatban van).

„Kereszt“ VIII., Rákóczi-út 88., tul.: dr. Haas Miklós,

„Szt. Miklós“ VII., Hernád-u. 7., tul.: Böhm Ignác.

„Apostol“ VIII., József-krt. 64. tul.: Czukor László,

„Gr. Apponyi Albert“ VIII., Baross-tér 6. tul.: Bér Sándor,

„II. Rákóczi Ferenc“ VIII., Rákóczi-út 23., tul.: dr. Knorrné, Elek Livia,

„Sanatorium“ VIII., Szt. királyi-u. 22. hélv.: özv. Szendrei Béláné.

„Szt. László“ VIII., Röck Szilárd-u. 28., tul.: Steiner Oszkár.

„Zrinyi“ VIII., József-krt. 10., tul.: Kalmár István,

„Duna“ IX., Lónyay-utca 5., tul.: Kassai Artur.

„Stefánia“ IX., Üllői-út 87., tul.: Neményi Nándor,

„Arany Sas“ X., Kápolna-u. 1., tul.: dr. Mann Géza,

„Szt. Imre“ XI., Horthy-körtér 8., tul.: Szegő István,

„Fehér Galamb“ XIII., Róbert Károly-krt. 60., tul.: Strausz Ármín,

„Aréna“ XIV., Aréna-út 29., tul.: Polatsik József,

„Humanitas“ XIV., Erzsébet-kir.-né-út 30., tul.: Czukor Gyula,

„Hungaria“ XIV., Thököly-út 87. tul.: dr. Kasztriner Péter.

„Órangyal“ XIV., Bosnyák-u. 1., tul.: Harsányi Károly.

*

Tudvalevően három budapesti gyógyszer-tárra (Bazilika, Kazinczy, Uránia) még folyó év január hó 29.-én pályázatot írt ki a miniszter. Ezzel együtt tehát összesen 48 személyjogú gyógyszer-tár fog gazdát cserélni Budapesten hat héten belül.

*

Azoknak a reáljogú gyógyszer-táraknak a jegyzéke, amelyekbe a belügyminisztérium előreláthatólag hatósági kezelőt fog kirendelni, a következő:

„Szt. István“ II., Margit-krt. 19.

„Kigyó“ IV., Ferenciek-tere 9. (Csak részben zsidó tulajdon!)

„Nagy Kristóf“ IV., Váci-u. 1.

„Városi“ IV., Váci-u. 34.

„Magyar király“ V., Gr Tiszta István-u. 24.

„Szűz Mária Isten anyja“ V., Wekerle S.-u. 21.

„Nádor“ VI., Andrássy-út 1.

„Szt. Terézia“ VII., Király-u. 53.

Amint látjuk tehát, igen mélyreható és gyökeres változások fognak végbemenni a tulajdonosi fronton rövid időn belül. A munkaerő-kérdés megoldása azonban fokozottabb gondot fog jelenteni,

mert a gyógyszerárak — különösen a vidékiek, — most is alkalmazotthiánnyal küzdenek.

*

Felesleges kérdézősködések megelőzése céljából már e helyen közöljük, hogy jogfolyamodási kérvényminta az összes tudnivalókkal 1 — pengő bélyegben való beküldése ellenében a Szemle kiadóhivatalában kapható.

Egyről-másról

A hivatalos lap vasárnapi számában kihatásában nagy horderejű rendelet jelent meg a zsidók vagyonának zár alá vétele tárgyában. A rendelet az érdekeltekre bejelentési kötelezettséget és eladási tilalmat ró. Bejelentés alá esnek az ingó és ingatlan vagyontárgyak (a lakásberendezések bizonyosfokú kivételével), az értékpapírok, részvények, nemesfémek és ötvözetek, ékszer, drágakövek, betéti könyvön, folyószámlán vagy postatakarékpénztárnál fennálló követelések, a kereskedelmi vagy ipari vállalatok nyersanyag- és árukészletei, üzleti és üzemi berendezései stb. Hogy a bejelentett és zár alá vett vagyontárgyaknak mi lesz a további sorsa, arra nézve hiányosak az információk.

Ez a rendelet a gazdasági élet vonalán bizonyára nagyobb változásokra fog vezetni, addig is azonban

feltűnő kihatását látjuk: a feketepiacon igen nagyarányú áresések következtek be. Gyógyszerészi vonatkozásban a 600 pengős jódkáli, a 700 pengős amidazophen, a 130 pengős acid. acetylo árak mélyet zuhantak. A kartársak tartózkodnak a vételtől, még az alákínált árak ellenére is. Ennek valószínűleg az az oka, hogy a zúgban vásárlók — amennyiben az áru zsidó tulajdonból kerül a feketepiacra — az inter-nál a veszélyével is játszanak, ezt pedig senki sem reszkirozza meg.

Ahogy az elmúlt időkben lázas, idegességtől fűtött elv volt „árut minden áron!“, most ennek pontosan az ellenkezője állt be. Nem kell a méregdrága áru és inkább a pénz a fontos, mert az kis helyen és mindenféle tettenérési lehetőség nélkül raktározható. A feketepiacon reményt-vesztetten morzsolódnak le az árak, nagy a kapkodás. Ami tegnap — mondjuk — 100 pengő volt, az ma 50 pengőért sem kell senkinek. Az árurejtegetők ez egyszer nagyon megjárták.

*

Az április 17-én éjszaka lezajlott bombázás szerint Budapest környékét érte. Úgy értesülünk, hogy egy nagyobb űrméretű bomba a Löcherer Gyula tulajdonát képező soroksári „Segítő Mária“ gyógyszerár közelében csapódott le. A légnyomás a patika és a ház összes ablakait bezúzta, de szerencsére nagyjából mérvű kárt nem okozott.

Látogatás az Ipari Anyaghivatal gyógyszerosztályán

Fő-utca 68.

Buda előkelő negyede, szemben a Pestvidéki Törvényszék monumentális épülete, a szomszédságban a Szent Erzsébet Apácarend ódon klastroma. Köröskörül patinás öreg házak és modern bérpaloták együttessége.

Ebből a környezetből feltűnően válik ki az Ipari Anyaghivatal székháza, amely építésében, külső és belső formáiban, berendezésében egyaránt a hipermodern stílust követi. A palota ötemeletes, a szélső falak alatt a földszinten árkádszerű oszlopsor, innét nyílik a hatalmas méretű főbejárat.

A kaput szigorú igazoltatás után lehet csak átlépni 12 óra előtt. Feleket ugyanis csak 12-től fél 3-ig fogadnak, hogy az osztályok munkamenetét ne zavarják. Felmutatom sajtókamarai igazolványomat s bejelentem, hogy a gyógyszeripari osztályba megyek. Beengednek.

Csupa üveg, krómozott fém, csempe és fényesség itt minden. Szinte irreálisan modern. Az emeletekre széles márványlépcsők futnak, de a gyors lift is állandóan mozgásban van. Egyszerre tíz embert szállít villámsebességgel a felső emeletekre.

Az élelmiszer- és gyógyszeripari osztály a IV-ik emeleten van.

*

Végtelenbe veszően hosszú és széles folyosó, ragyog és vakít rajta minden; a padló, a világos falak, az ajtók nikkal veretel, az osztály megjelölése krómozott betűsoraival stb. A folyosó utcafelőli frontjának vége felé találok célomhoz. A felirat: „Gyógyszeripari Osztály“. Ez az. Ide készültem.

Az első ajtón névjegy: Boglutz Viktor gyógyszerész, osztályvezetőhelyettes. Bekopogtatok.

Régi ismerős, sőt egykori katona-bajtárs. Örömmel lépek be hozzá.

— Hát te mi járatban vagy, pajtás? — kérdi az íróasztal mellől felemelkedve.

— Régi szándékom, hogy egyszer megnézzek itt benneteket — felelem — mert érdekel az adminisztrációtok. Miként tudjátok az ország gyógyszerellátását és ellenőrzését úgy vezetni, hogy abban nagyobb zökkenők még nem igen voltak. Meg azután üdvözölni szeretném Siska László kartársunkat, aki a közelmúltban vette át az osztály vezetését.

— Mindjárt beviszlek hozzá — biztat Boglutz Viktor — előbb egy kicsit nézz körül itt ebben a valóban szép intézményben.

Körülnézek.

*

Amilyen modern az épület és a belső architektúra, épp olyan modernek az irodák is. Az egyes osztályok összefüggő szobái kettős üvegfalakkal vannak elválasztva, a hang nem jön át, de bármely pontról végig lehet az összes szobákon látni. Ennek a nyíltságot kereső rendszernek bizonyára nagy fegyverező ereje is van. Ami meglep, az a tisztviselők aránylag kis száma. Az osztály nemcsak a körülbelül 2050 gyógyszerár (fiók- és házipatikákkal együtt) anyagellátását intézi, de ellenőrzi a nagykereskedéseket, a gyógyszertermelő gyáripárt és főként a cukorfogyasztás szempontjából mindazokat az üzemeket, amelyek ipari cukorellátásban részesülnek. Óriási adminisztratív anyag. Ennek ellenére olyan simán, zavartalanul, minden tumultus nélkül megy itt minden, mint egy remekművű óra szerkezete.

*

A gyógyszeripari osztálynak Siska László okl. gyógyszerész, OTI gyógyszerészfőfelügyelő a vezetője,